

Urša Ivanovič

Ljubljana

DOI: 10.4312/SSJLK.53.70–77

»Živalska« Ljubezen

Prispevek prinaša razmišljanje o primernem, zdravem, ljubečem odnosu med človekom in živaljo ter o vplivih takšnega odnosa na vpletene in posledicah. Beremo lahko tudi o brezpogojni ljubezni in zaupanju psa do skrbnika. Ti dve vrlini psa lahko primerno in korektno uporabimo v dobro ali pa ju zlorabimo, kar prinaša tudi posledice. Predstavljeni so vidiki uporabe živali v dejavnostih in terapijah s pomočjo živali ter dobre in slabe lastnosti tega. Navedeni pa so tudi odlični rezultati uporabe aktivnosti in terapije s pomočjo živali in argumenti, zakaj je družba živali pomembna za človeka.

živali, ljubezen, pes, terapija, ustanove

The paper considers what is an appropriate, healthy, loving relationship between man and animal, as well as the effects of such a relationship on those involved. We often read about the unconditional love and trust of a dog for his human companion. We can make appropriate and acceptable use of these two virtues of a dog or abuse them, which brings consequences. The use of animals in various activities and therapies is examined, including the good and bad side of this. The excellent results of such activities and therapies involving animals are presented, as well as arguments as to why the company of animals is important to man.

animals, love, dog, therapy, institution

Vsi poznamo ali pa smo že spoznali ljubezen. Ko govorimo o ljubezni med dvema človekoma, nam je jasno – ali pa si vsaj približno predstavljamo –, kaj naj bi to bilo. Težje pa opišemo živalsko ljubezen, zato bom v prispevku poskušala razložiti bistvene značilnosti, vplive in posledice »živalske« ljubezni.

Kot dolgoletna aktivna članica Društva za terapijo s pomočjo živali – Ambasadorji nasmeha, kot človek, ki spoštuje živali, kot skrbnica in vodnica psov in kot večna optimistka, ki jemlje življenje z veliko in nasmevano žlico, sem misel zapisala deloma tudi kot humorno, pa čeprav gre za čisto resno temo. A življenje je že tako preveč resno, zato moramo poskrbeti za čim več nasmehov. Zakaj? Da ohranjamo psihično in fizično zdravje, ki nam ga dajejo smeh in dobra volja, občutenje sprejetosti in ljubezen. In če kaj vem in poznam, je to, da nam naše živali, naši ljubljenci, zagotovo lahko večkrat dnevno zvabijo nasmeh na obraz. Pa še zastonj je!

Kakšnega ljubljenceka imeti?

Večina ljudi si že v rani mladosti izbere svojo najljubšo žival. Enim so všeč psi, drugim ribe, tretji imajo radi srne in medvede, nekateri pa se odlično razumejo s kačami in pajki. Toliko kot je različnih ljudi, je tudi različnih okusov in želja. Bistveno pa je, da se vsak posameznik dobro počuti v družbi živali, ki si jo je izbral za družabnika ali delovnega partnerja. A to je le delno res. Drugi del resnice pa je, da se mora tudi žival z nami dobro počutiti, da ji znamo razložiti, kaj želimo od nje, da ji pokažemo, kje so njene meje, da jo primerno socializiramo in da zanjo skrbimo z vso

odgovornostjo. Saj veste, da so naše živali odvisne od nas, kajne? »Zaprli« smo jih v naša domovanja, kjer si same težko pomagajo, če jih zapustimo. Nekatere živali so bolj iznajdljive, druge manj; npr. pujsi so izjemno inteligentne živali. Po dokazljivih podatkih so na stopnji triletnega otroka, a raziskava še ni končana. Predvidevajo, da so dejansko na stopnji petletnega otroka. V živalskem kraljestvu pa so po inteligenci na četrtem mestu, takoj za delfinom, slonom in šimpanzom. Po pameti so premagali celo naše zveste spremljevalce, pse.

Kakorkoli se odločimo, katero žival bomo imeli doma, moramo vedeti, kako živi, kaj potrebuje, kaj ji sploh lahko nudimo, oziroma se vprašati, ali ji bomo lahko nudili vse, kar potrebuje, da bo zdrava, srečna in zadovoljna v življenju z nami. Mi smo njihov glas, mi smo tisti, v katere polagajo vse svoje upanje. Mi smo njihovi najboljši prijatelji in ta naziv si moramo priboriti. Ni vse samoumevno. Tudi pri živalih moramo pridobiti zaupanje, spoštovanje, ljubezen in predvsem prevzeti odgovornost. Si lahko predstavljate, kako nas vidi naš pes, ko se vrnemo po eni uri nakupovanja z vrečkami, polnimi dobrot? Ali veste, kakšne so njegove misli? Njegove misli so usklajene z njegovim načinom razmišljanja in to je: »Kako sposoben je moj človek! Kako pretkan in mogočen lovec je! Samo poglej, koliko hrane je uspel naložiti v tako kratkem času!«

Psi

Stoletja so psi naši zvesti sopotniki, varuhi, prijatelji, zaupniki, soborci. Zvesto in skoraj slepo nam zaupajo. Zadnje čase opažamo, da smo njihove odlične lastnosti izkoristili na zelo grd način. Postali so »objekt« naše instant družbe. (Meisterfeld, Pecci 2000: 7) Vemo, kako prikupni so mali puhasti nebogljeni kužki. Takoj se zaljubimo v prisrčne kepice, eno odnesemo domov in se začnemo igrati z njo, po možnosti na njej popolnoma neprimeren način. Pozabimo, da ta prisrčna puhasta kepica raste in se razvija hitreje kot človek. V enem letu bo zrastle do svoje končne velikosti in takrat gre že v šolo. Vse, česar nismo naredili dobrega za to kepico v njenem prvem življenjskem letu, se nam bo povrnilo v negativni obliki. To pomeni, da smo po vsej verjetnosti spregledali, da imajo tako kot človeški mladiči tudi pasji mladiči svoja obdobja v razvoju, kjer je treba biti še posebej pozoren na določeno obnašanje in ga popraviti. Če tega ne naredimo, pes ni socializiran, ne pozna reda in nima določenih meja. Postavlja svoje meje, ki se povečujejo in nam niso všeč. Postane nadležen, vse, kar naredi, da bi pridobil našo pozornost, nas moti. Pes je družabno bitje, ne pa samotar. Tudi lajanje je način pridobivanja pozornosti in prav s tem lajanjem nas spravlja ob živce. Na koncu se ga znebimo. Takšna je naša ljubezen do najzvestejšega prijatelja. Je res? Na žalost še vedno. Seveda so izjeme, kjer so psi pravilno vzgojeni, socializirani, negovani. Tudi naše društvo se leta in leta trudi ter z ozaveščanjem tega področja izobrazuje otroke in mladostnike, pa tudi odrasle! Na žalost v zadnjih letih opažamo porast zapuščenih psov. Nekaj je k temu pripomogla gospodarska kriza, največkrat pa je to rezultat neprimerne odločitve odraslih, in sicer pes kot darilo za otroka. Počitnice so čas, ko je zapuščenih največ živali, saj ob nakupu redko kdo pomisli, kako bo poskrbel za žival v času svoje odsotnosti. Zato je najlažje žival zapustiti, jo pustiti na avtocesti, v gozdu privezati za drevo ipd. No, najlažje je to storiti ljudem, ki imajo nizko stopnjo vesti ali pa je celo nimajo. Nam, ki smo ljubitelji živali, je takšno dejanje nedoumljivo.

Drug način vzgoje psa pa je počlovečenje psa. Opažamo, da je ta način prisoten že precej časa, a je prav tako neprimeren. Pes ima v takšnem odnosu enake pravice kot človek. Če se mu

ne zagotovijo, jih zahteva, ker smo ga mi tako naučili. Takšni psi so pogosto razvajeni, navajeni, da jim strežemo. Psa se enači s človekom, kar pa je v nasprotju z naravo. Pes potrebuje jasna navodila in meje ter konsistentno vodenje. Če tega ne dobi, se vodi sam, vendar tega dejansko ne zmore, zato se lahko odzove z agresijo in razvije fobije. (Meisterfeld, Pecci 2000: 51)

Fine (2010: 4–6) meni, da je vez med človekom in živaljo fenomen, ki spremlja ljudi, odkar so prvič udomačili žival. Povezava med ljudmi in živalmi je pripomogla, da so živali postale člani družin. Razlaga tudi, kako lastniki domačih živali uporabljajo pse, da si zapolnijo pomanjkanje čustvene podpore v življenju. Naj pri tem opozorim, da imajo lastniki večkrat velika pričakovanja do svojih hišnih ljubljencev in pri tem pozabijo, da živali niso ljudje. Izoblikovati je treba zdrav odnos človek – žival, saj ima tudi žival pravico ostati žival. Živali ne smemo imeti kot nadomestilo za človeške odnose, saj bo naše življenje zdravo in kakovostnejše, če bodo odnosi z živalmi le dopolnilo medčloveškim odnosom. (Marinšek, Tušak 2007: 10)

Ljudje imamo srečo, da poznamo vrsto živali, ki si zelo želi naše družbe. Psi so nam v marsičem podobni, vsi smo družabna bitja. Prav tako so željni vodenja. Psi so po naravi živali, ki živijo v tropu. Vsak pes ima svoje mesto, delo in vlogo, kar ga ne razlikuje bistveno od ljudi. Višji položaj in večjo odgovornost si mora pes izboriti ali pa jo, glede na splet okoliščin, zavzame drugače. Ljudje in psi lahko odlično sobivajo, če so tako psi kot ljudje primerno izobraženi. Dober odnos, ki je povezan z zaupanjem in vzajemnim spoštovanjem, lahko človeku in psu daje ogromno koristi. Ne samo tiste prvinske – čuvanje in varnost –, temveč tudi socialne, psihične, fizične in nenazadnje tudi terapevtske.

Pes, ki je primerno vzgojen, socializiran, dobro voden, psihično in fizično zdrav ter željan sodelovanja, bo za nas naredil vse. Zavedati se je treba, da v zdravih medsebojnih odnosih med človekom in psom pes človeku brezpogojno zaupa. Človek nosi veliko odgovornost, ki se je v večini primerov dejansko ne zaveda, zato zaupanje pogosto izgubi. Primerno vzgojeni psi, kot so npr. terapevtski psi, nas iz dneva v dan pozitivno presenečajo. Spremembe in zmožnosti psa najpogosteje spoznamo na izobraževanjih za delovne pare. Tečajniki pridejo na izobraževanje z že izdelanim pogledom, kaj zmore njihov pes. Večina tečajnikov se negativno odzove na prikazane vaje, ki jih bodo morali opraviti, npr. »Ah, to pa moj ne bo naredil!« Glede na izkušnje lahko trdimo, da so se do zdaj še vsi zmotili v svoji trditvi. Ljudje se res slabo zavedamo, kako lahko naše pravilno vodenje psa vpliva na razvoj njegovih zmožnosti, zato se večkrat vprašam, ali smo ljudje res bolj inteligentni od psov. Prav tako slabo poznamo psihologijo psov in moč njihove intuicije. Psi zelo dobro vedo, kako se počutimo, kako razmišljamo, čeprav ne govorimo istega jezika, veliko pa razberejo tudi iz naše mimike. Včasih našo mimiko in gestikulacijo razberejo kot popolnoma nelogično povezavo znakov in jo razumejo po svoji pasji pameti. Psi se med sabo večinoma sporazumevajo neverbalno in prav v tem so nam lahko vzgled, saj se sporazumejo hitreje kot mi.

Pasji mladič mora zaupati svojemu gospodarju (skrbniku, vodniku ali kakorkoli imenujemo človeka, ki ima psa in se z njim dejavno ukvarja). Zaupati mora tudi drugim ljudem, družini svojega gospodarja, pa tudi okolju, v katerem živi. Vzgoja ne bo uspešna, če nam pes ne bo zaupal, saj ne bo pozorno sodeloval z nami in bo iskal izhode, kar potrjujejo tudi izkušnje na vseh ravneh kinologije, npr. pri vajah obrambe, ki jih niti dobro vzgojen pes ne bo opravil vrhunsko, če ne bo zaupal človeku, ki stoji za njim in drži njegov povodec. (Hočevnar 2016: 83)

Človeški um je prepreden z vzorci in mislimi, ki se med sabo prepletajo in povezujejo ter nas tudi obremenjujejo. Obremenjeni smo celo do te mere, da na dodeljeno nalogo ne znamo pogledati z druge perspektive, zato smo prepričani, da naš pes dodeljene naloge ne bo naredil. In je ne bo, ker ga nismo sposobni voditi in pripeljati do cilja. Pes nima teh težav. Naredil bo, kar mu bomo rekli, predvsem če mu bomo to tudi primerno pokazali, da bo razumel, kaj želimo od njega. Njegov um je sproščen. Pa smo spet pri zaupanju. Nova naloga je za psa težka, stresna in mogoče celo nevarna, a nam bo sledil. Vse, kar potrebujemo, je, da ga znamo pravilno voditi, predvsem pa z veliko mero vztrajnosti, potrpljenja in zaupanja, da bo rezultat vedno odličen. Zavedati se moramo, da je od nas odvisno, ali bo pes naredil vajo ali ne, saj so psi zelo preprosta bitja, ki dojemajo svet binarno: »Če bom naredil tako, bom dobil pohvalo ali priboljšek.« In pes se bo res zelo potrudil, da dobi zeleno, zato ga pri tem ne smemo zavirati s svojimi pomisleki, ali bo določeno nalogo lahko opravil ali ne.

Od verige do bolnice

Psi so imeli v preteklosti pomembno vlogo. Najosnovnejša naloga je bila čuvanje gospodarja in njegovega imetja, skozi čas pa se je med človekom in psom razvilo partnerstvo, ki je oba zaznamovalo za vedno. Pes ni več le čuvaj hiše, je partner, družabnik in del družine. Vsekakor ne smemo pozabiti, da je še vedno pes in po nekaterih delih sveta tudi del jedilnika. Je pač žival. Tako kot se spreminjajo vzorci med ljudmi, se spreminjajo vzorci tudi do živali. Človek je skozi svoj razvoj ugotovil, da mu lahko pes služi na veliko načinov, zato so za specifične namene nastale različne pasme, npr. psi z zelo dobro razvitim vohom, hitri psi, močni psi itn.

Psi so res enkratne živali, ki jih je človek skozi čas s pridom izkoriščal izključno za lastno zabavo, zaslužek in užitek, a so kljub izkoriščanju in življenju v nemogočih razmerah zvesto stali ob strani svojemu človeku ter do danes niso izgubili zaupanja v nas. Zato smo lahko srečni in predvsem hvaležni, da nam še vedno verjamejo in da lahko partnersko sodelujemo pri delih, kjer človek ne zmore tega, kar zmore pes. Poznamo poklice psov, ki so celo bolj častni zaradi dodatnega in/ali dolgotrajnega šolanja: reševalni psi, psi pomočniki, psi, usposobljeni za iskanje min, psi vodniki za slepe, psi, ki sodelujejo s policisti, terapevtski psi ter vedno bolj popularni in tako imenovani *mantrailing* – psi, izšolani samo za iskanje pogrešanih oseb. Končno so psi prešli na višji nivo izobrazbe in postali nepogrešljiv človekov partner pri delu in športu. Njihovo delo je postalo tudi humanitarno, saj skupaj z vodnikom predstavljajo delovni par in obiskujejo vrtce, šole, domove starejših občanov, zavode, bolnice in podobne ustanove.

O vključevanju psov v različne oblike pomoči in dela z ljudmi lahko beremo že v zgodovinskih zapisih, kar lahko razberemo tudi iz kratke obnove o terapiji z živalmi skozi zgodovino v *Skripti Društva Ambasadorji nasmeha*, ki jo je povzela Meta Štravs (2016: 92–93):

Že grški bog zdravlilstva Askleipos je svojo zdravilno moč širil s pomočjo svetih psov (moč je imel pasji jezik). To verovanje se še danes odraža v francoskem pregovoru: »Langue de chien, sert de medicine« (Pasji jezik služi kot zdravilo). Tudi pri mnogih starodavnih ljudstvih je obstajala povezava med psom in smrtjo, kajti verjeli so, da se duša osvobodi telesa le, če truplo poje pes. Ugodne učinke psov, ki jih lahko pestujemo v naročju, sta hvalila že Plinij Starejši (1. stol.) in zdravnik John Keyes (16. stol.).

V 9. stoletju pa so menih v Belgiji prizadetim ljudem celo dovolili oskrbovati živali, saj so menili, da ti preprosti otroški užitki odženejo žalost in skrbi in celo pomagajo pri ponovni vzpostavitvi harmonije med dušo in telesom. Naslednji zabeležen primer uporabe živali v terapevtske namene je bil v York Retreatu (Anglija), ki ga je leta 1792 ustanovil William Tuke in Kvekersko združenje prijateljev, kot alternativa zelo nehumanim pogojem v takratnih umobolnicah. Tukaj je ena izmed metod zdravljenja vključevala obdelovanje vrtov in tudi skrb za male živali. S skrbjo za ta navidezno šibkejša bitja, ki so odvisna od njih, naj bi se pacienti učili samokontrole. Ta sistem, ki je nekaznovalen in orientiran k aktivnostim, je bil predhodnik standardov humanih tretmajev za mentalno bolne ljudi, ki obstaja še danes. Z izjavo Florence Nightingale, ki je leta 1859 dejala, da so majhni hišni ljubljenci bolnikom odlični tovariši, je pomembna vloga živalskih ljubljencev postala zabeležena tudi v bolnišnicah. Leta 1867 je bil v Bielefeldu v Nemčiji ustanovljen center za zdravljenje oseb z epilepsijo. Danes je to ena izmed največjih ustanov te vrste na svetu s kapaciteto čez 5.000 pacientov. Že od samega začetka so v tem centru imele živali ključno vlogo, saj tudi sedanji programi vključujejo terapevtsko jahanje, park z divjačino, domače živali, pse, mačke in ptice v kletkah.

Živali naj bi v bolnišnicah ZDA prvič uporabili leta 1919, v St. Elizabeth's v Washingtonu, kjer naj bi psi mozem služili kot vir sprostitve. V organiziranem programu so živali prvič uporabili davnega leta 1944 v vojaški bolnišnici v državi New York. Pionir terapije s pomočjo živali je psiholog Boris Levinson, ki je čisto slučajno ugotovil, da je lahko pes most in spodbujevalec pri komunikaciji med ljudmi.

Serotonin & Co.

Vsi smo že slišali, da košček čokolade sprošča hormon sreče, serotonin. Enim je dovolj en košček, drugi pojedjo celo vrstico ali celo vso čokolado. Zadostna količina serotonina vzbuja občutek sreče in zadovoljstva – počutimo se veselo, sproščeno in tudi samozavestno. Količina serotonina vpliva na veliko dejavnikov, ki so bistveni za človekovo zdravje in splošno počutje. Dolgoročno gledano večji vnos čokolade ni ravno blagodejen za naše zdravje, saj dobimo tudi veliko količino sladkorja in maščob. K sreči imamo tudi zdravju neškodljivo možnost – druženje z živaljo; v našem primeru s psom. Znanstveniki so že davno potrdili, da se ob božanju dlake sproščajo hormoni sreče. Dejansko na človeka ugodno deluje že samo druženje z živaljo, božanje pa je nadgradnja, ki srečo še poveča.

Chandler (2005) je v svoji raziskavi ugotavljal, kakšen vpliv ima pozitiven stik oz. interakcija med neznanim psom in človekom na človekovo zdravje. Po pozitivni interakciji med človekom in psom so izmeril v krvni plazmi nevrokemične snovi, ki pomagajo zniževati krvni tlak (te so se povečale), hormon, ki je povezan s stresom, pa se je pri človeku občutno zmanjšal. Tako živali k dobremu čustvenemu počutju človeka pripomorejo veliko, saj nas imajo rade in nam omogočajo ljubezen, lahko igrajo vlogo prijatelja, zaupnika, prijatelja v igri in družabnika, s pomočjo živali se naučimo določenih spretnosti, pomagajo nam vzpostaviti zaupanje, avtonomnost, odgovornost, kompetenco in empatijo do drugih. (Wilson, Turner 1998: 136) Koristi so tako psihične kot fizične: na ljudi vplivajo predvsem v pozitivnem smislu (socialne interakcije, izboljšanje zdravstvenega stanja, sprememba psihičnega stanja, boljša motorična gibljivost in kondicija). Raziskave kažejo, da se krvni tlak zmanjša, ko lastnik boža žival. (Haker idr. 2000)

Druženje z živalmi je koristno v več pogledih med drugim nudi ali povzroči empatijo, fokusiranje navzven, vzgojo, medsebojne odnose, sprejemanje, razvedrilo, socializacijo, mentalno stimulacijo, fizični kontakt, fiziološke prednosti in še nekaj več – ko so ljudje v družbi živali, pogosto občutijo duševno izpopolnitev oz. se poistovetijo z življenjem in naravo, kar je zelo težko definirati ali razložiti. Nekaj znanih avtorjev, npr. Albert Schweitzer, George, W. Carver in J. Allen Boone, je v svojih delih opisalo svoj odnos do živali in narave kot del ohranjanja življenjske energije in/ali kot del komunikacije in odnosa z Bogom. (Drnovšek 2016: 10–11)

Ne smemo pa pozabiti, da so lahko rezultati tudi negativni oziroma neželeni. Zato je pomembno, da smo pri delu vedno povezani s strokovnjaki ustanove, saj le oni poznajo uporabnike in nam bodo lahko natančno povedali, pri katerem uporabniku lahko izvajamo vaje, ki smo si jih zamislili. Seveda je nujno, da so terapevti/strokovnjaki vedno prisotni, ker mi nismo usposobljeni za delo z uporabniki in ker smo mi tam zato, da delamo s psom, ki ga moramo primerno voditi in seveda tudi varovati.

Naše delo onemogočajo različni dejavniki, kot so: žival je lahko vzrok za rivalstvo in tekmovanje v skupini; neprimerno rokovanje, izbira živali ali pomanjkanje nadzora lahko so lahko vzroki za različne poškodbe; ljudje s poškodbo možganov, razvojnimi nepravilnostmi ali senilnostjo lahko dražijo žival; ljudje z nerealnimi pričakovanji lahko mislijo, da jih žival zavrača; alergije na živali lahko povzročijo težave z dihanjem; prenos zoonoz; strah pred določenimi živalmi; zaradi različnih kulturnih ozadij lahko ljudje različno sprejemajo določene vrste živali. (McCulloh 1983: 25–31)

Delovanje pa nam lahko onemogočajo tudi naslednji dejavniki:

- Nekateri *negovalci* menijo, da osebje in ostali negovalci ne smejo sodelovati pri odločitvah poteka procesa dejavnosti in terapije s pomočjo živali ali nimajo ustreznih napotkov; lahko tudi menijo, da je prisotnost živali v ustanovi neprimerna; nekateri ne marajo živali ali se jih celo bojijo; negovalci so lahko alergični na živali.
- *Institucija* lahko meni, da je težavna pravna odgovornost za nesrečo ali poškodbo, v katero je vpleten »stanovalec« ali nekdo od osebja, vzbuja zaskrbljenost; včasih je treba premagati legalne prepreke; lahko gre za vprašanja hrupa, sanitarnih ukrepov, bolezni ter ostalih okoljevarstvenih skrbi; pretehtati je treba stroške.
- Dejavnost pa je lahko neprimerna tudi za *živali*, kadar so možne poškodbe zaradi grobega ravnanja uporabnika ali celo druge živali ali kadar živali ne moremo zagotoviti osnovnega dobrega počutja; možno je tudi, da žival ne uživa v obiskih.

Za nas so bistveni predvsem cilji, ki jih želimo s posameznimi uporabniki doseči. Ti so lahko različni za vsakega uporabnika, včasih pa so tudi skupni: fizični, mentalni, izobraževalni, motivacijski. (McCulloh 1983)

Motivatorji

Naše nadaljnje razmišljanje se nanaša na motivatorje – kdo so in zakaj so pomembni? Odgovor je enostaven. Motivatorji so lahko vse živali, ki so lahko samo družinski partnerji ali pa usmerjeno vodene terapevtske živali. Treba je ločiti družinske partnerje kot družabnike, ki nimajo posebne

terapevtske vrednosti oz. nimajo ciljno usmerjenega dela, in pse terapevte, ki so namensko vodeni s ciljem, ki je beležen in merljiv.

Pes je odličen motivator, motivira lahko s svojo prisotnostjo in z delom. Pri svojem poslanstvu so tako uspešni, da skoraj ne bi potrebovali znanstvenih dokazov za njihov pozitiven vpliv. Vseeno pa so dokazi dobrodošli predvsem zaradi spreminjanja miselnosti strokovnega kadra, ki na nekaterih točkah še vedno ne sprejema terapije s pomočjo živali, kar je velika škoda predvsem za uporabnike, ki bi lahko z delom z živaljo bolje in hitreje napredovali.

Iz lastnih izkušenj in literature vemo, da otroci v vrtcih lažje in prej spregovorijo, izboljša se jim motorika, hitreje se navajajo na red, na zaporedje nalog, potrpljenje. V šolah psi pomagajo učencem pri premagovanju psihičnih težav odraščanja, proti strahu pred testom ali pa nerganju sošolcev. Z vajami, ki jih izvaja učenec s psom, pridobiva na samopodobi, saj ga pes uboga, učencu se ojača samozavest, lahko se mu izboljša branje in učni uspeh. Tudi sama prisotnost psa v učilnici pripomore, da so učenci bolje razpoloženi, manj je stresa in lažje sprejemajo snov. Za uporabnike s posebnimi potrebami je delo s psi še močnejša motivacija. Po pripovedovanju naših članic, ki delujejo v ustanovah s prilagojenim programom, se otroci oz. učenci ob uri s psom veliko bolj potrudijo izvesti naloge kot takrat, ko na uri ni psa. Članice še poročajo, da grede učenci ob delu s psom tudi preko svoje bolečine samo zato, da lahko doživijo ugodje in srečo, sprejetost ob delu, pa čeprav je to čisto običajno žoganje. Sreča, ki jo doživi učenec, ko mu pes na njegov ukaz prinese žogo v naročje, je nepopisna. To so za takšne uporabnike dosežki, ki so nam samoumevni, njim pa nekaj enkratnega. Takih trenutkov ne pozabijo nikoli. Ti uporabniki običajno nikoli ne manjkajo pri urah, ko je prisoten pes, in so visoko motivirani za delo s psom ali z drugo živaljo. Prav tako je pes koristen za starostnike, saj je za stare ljudi odhod v dom velik stres, stresno pa je tudi samo navajanje na domsko življenje. Obisk živali v domu zmanjšuje stres, saj se stari ljudje osredotočijo na žival, jo božajo in pestujejo, to pa pomirja. Redni obiski živali v domu za starejše omogočajo socialne interakcije in nenehno senzorno stimulacijo. Tedenski obiski živali stare ljudi prisilijo, da se navadijo na urnik, potek dneva, zapomnijo si, kdaj bo žival prišla. Stari ljudje, ki so ljubitelji živali, se zaradi obiskov živali v domu sprostijo, počutijo se bolj varne v oskrbi, prav tako pa vpliv živali na kakovost življenja starih ljudi ohranja dobro počutje v telesnem, socialnem in psihološkem pogledu. (Marinšek, Tušak 2007: 153) Zakaj je tako? Povsem preprosto – pes je enostavno terapevt, ki nas sprejme takšne, kot smo. Psu je popolnoma vseeno, kako izgledamo, kaj znamo ali česa ne znamo, ali smo veliki, majhni, suhi, debeli, črni, beli, zeleni, na vozičku, z berglami, slepi, gluhi, videči. Pes ne etiketira in ne obsoja. To delamo mi, ljudje. Zato so psi – pa tudi druge živali – tako uspešni pri delu z ljudmi. Ljudje se moramo še veliko naučiti od živali, predvsem sprejemanja drugačnosti in spoštovanja do drugih.

Za konec

Redni obiski psov/živali v bolnicah in ustanovah zmanjšajo porabo protibolečinskih sredstev, čas rehabilitacije se občutno skrajša, ugodno delujejo na krvni obtok, zmanjša se krvni tlak, pulz se upočasni, manj je stresa. Poveča se občutek vključenosti, izboljšajo se groba in fina motorika, ravnotežje, besedni zaklad in pomnjenje ter tudi izgovarjava. Drugi pozitivni učinki so še povečanje zaupanja, večje zadovoljstvo, občutek varnosti, zmanjševanje depresije, povečevanje pozornosti

in koncentracije, boljša komunikacija. Predvsem pa se občuti sprejetost, zaupanje in ne nazadnje ljubeč odnos.

Z »živalsko ljubeznijo« se torej dejansko lahko zgodijo majhni čudeži. Vsekakor pa moramo biti pazljivi in se s psi in drugimi živalmi ne smemo igrati. Vsaj ne v smislu grobega izkoriščanja in zapostavljanja. Naši psi so pri delu naši partnerji, naše desne roke, brez katerih ne moremo narediti takšnih čudežev, kot jih beležimo zadnjih 12 let našega dela. Zato lahko trdimo, da je pasja ljubezen – ali pa živalska ljubezen – dejansko dobrodejna, iskrena in zdrava.

“Moja terapija je čisto preprosta: Toliko časa maham z repkom in oblizujem tvoj obraz, dokler se spet ne počutiš bolje.”

Randy Glasbergen, *Psiholog*, 1997,
http://mdprevent.blogspot.si/2012_06_01_archive.html

Literatura

- CHANDLER, Cynthia K., 2005: *Animal assisted therapy in counseling*. New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Delta Society, *The Human-Animal Health Connection*: www.deltasociety.org
- DRNOVŠEK, Špela, 2016: *Skripta Društva Ambasadorji nasmeha. Seminar o aktivnostih in terapiji s pomočjo živali*. Ljubljana.
- FINE, Aubrey, 2010: *Animal-assisted therapy, theoretical foundation sand guide lines for practice*. London, Burlington, San Diego: Elsevier Science.
- HAKER, Rachel M., COLLIS, Glyn M., McNICHOLAS, June, 2000: The influence of relationships upon pet animal acquisition. Anthony L. Podberscek, Elizabeth S. Paul, James A. Serpell (ur.): *Companion animals and us*. Cambridge: Cambridge University Press. 125–142.
- MARINŠEK, Maksimiljana, TUŠAK, Maks, 2007: *Človek – žival: zdrava naveza*. Maribor: Založba Pivec.
- McCULLOH, M., 1983: Pet Therapy – An Overview. *The Human-Pet Relationship: International Symposium on the 80th Birthday of Nobel Prize Winner Prof. Konrad Lorenz*. Vienna: Institute for Interdisciplinary Research on Human-Pet Relationships. 25–31.
- MEISTERFELD, C. W., PECCI Ernest, 2000: *Dog & Human Behavior: Amazing Parallels & Similarities*. MRK Publishing.
- ŠTRAVS, Meta, 2016: *Skripta Društva Ambasadorji nasmeha. Seminar o aktivnostih in terapiji s pomočjo živali*. Ljubljana.
- WILSON, Cindy C., TURNER, Dennis C. (ur.), 1998: *Companion animals in human health*. Thousand Oaks: Sage Publications.